

अप्सुगंधः शतवार्षिक्यादृष्ट्याप्लाव्यमानोऽप्सुलीयते एवमेवापः ज्योतिषाशोष्यमाणारसमात्रावशेषाभवन्ति ततोरसोऽपितस्मिन्लीयते ज्योतिश्च वायुनाऽभिभूयमानंरूपमात्रं सत्तस्मिन्लीयते ॥ २२ ॥ वायुश्चकालप्रेरितेनांबरेणयस्तःस्पर्शमात्रः सन् तस्मिन्नंबरंचभूतादिनाऽहंकारेणयस्यमानं शब्दतन्मात्रे तदेवंतामसाहंकारकार्यस्यशब्दपर्यंतलयमुक्त्वा राजसाहंकारकार्यस्याप्याह इंद्रियाणिस्वयोनिष्वितिस्वप्रवर्तकदेवतासुतेषांप्रवृत्ति स्वभावत्वात् प्रवृत्तेश्चदेवताधीनत्वात् तामुलयइतिवाचोयुक्तिः वस्तुतस्तुस्वकारणे राजसाहंकारेलयोऽभिप्रेतः ॥ २३ ॥ योनिरित्युद्देश्यगतत्वादे कत्वंविवक्षितंयोनयोदेवतास्तुमनसि कुतः ईश्वरेनियंतरि मनोवशोऽन्येह्यभवन्स्मदेवाइत्युक्तत्वात् इंद्रियलयोक्तएवात्राप्यभिप्रायः मनश्चदेवता भिःसहवैकारिकेऽहंकारइत्यर्थः तामसाहंकारकार्यावशेषितस्यशब्दस्यलयमाह शब्दोभूतादितामसाहंकारमप्येतितस्मिन्लीयतइत्यर्थः भूता दिरित्युपलक्षणं त्रिविधोऽप्यहंकारोमहतिजडांशंविहायज्ञानक्रियाशक्तिमात्ररूपोभवति कथंभूतः प्रभुःसमर्थः सर्वजगन्मोहकत्वात् ॥ २४ ॥

अप्सुप्रलीयतेगंधआपश्चस्वगुणेरसे ॥ लीयतेज्योतिषिरसोज्योतिरूपेप्रलीयते ॥ २२ ॥ रूपंवायौसचस्प र्शंलीयतेसोऽपिचांबरे ॥ अंबरंशब्दतन्मात्रइंद्रियाणिस्वयोनिषु ॥ २३ ॥ योनिर्वैकारिकेसौम्यलीयतेमन सीश्वरे ॥ शब्दोभूतादिमप्येतिभूतादिर्महतिप्रभुः ॥ २४ ॥ सलीयतेमहान्स्वेषुगुणेषुगुणवत्तमः ॥ तेऽव्य क्तेसंप्रलीयंतेतत्कालेलीयतेऽव्यये ॥ २५ ॥ कालोमायामयेजीवेजीवआत्मनिमय्यजे ॥ आत्माकेवलआ त्मस्थोविकल्पापायलक्षणः ॥ २६ ॥

सचमहान्स्वकारणेषुगुणेषुज्ञानक्रियाशक्तिमत्त्वात् गुणवत्तमः तादृग्भावंविहायगुणमात्ररूपोभवति तेऽव्यक्तेप्रकृतौसाम्यावस्थांगच्छंतीत्यर्थः तदव्यक्तंकालेकालाधीनत्वात्तेनैकीभूयावतिष्ठते अ व्ययेउपरतत्तौ ॥ २५ ॥ मायामयेमायाप्रवर्तकेज्ञानमयेवातएवजीवयतीतिजीवस्तस्मिन्महापुरुषे अयंभावः विश्वस्रष्टुर्महापुरुषस्योपक रणरूपः कालोवृत्त्यंशेनसृज्यश्चातस्तदात्मनावतिष्ठतइति तदुक्तंसप्तमे कालंचरंतंमृजतीशआश्रयंप्रधानपुंभ्यांनरेदेवसत्यकृदिति दशमेच योऽयं कालस्तस्यतेऽव्यक्तबंधोचेष्टामाहुश्चेष्टतेयेनविश्वम् निमेषादिर्वत्सरांतोमहीयांस्तंत्वेशानंक्षेमधामप्रपद्यइति जीवआत्मनिप्रकृतिलीनत्वेनप्रति योग्यभावात्परिपूर्णत्वेनसद्रूपेणावतिष्ठते आत्माचात्मस्थएवनान्यत्रलीयते यतःकेवलोनिरुपाधिः तत्रहेतुः विकल्पापायाभ्यांविश्वोत्पत्तिप्रल याभ्यांलक्ष्यते अधिष्ठानत्वेनावधित्वेनवेतितथासः ॥ २६ ॥